

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab exordio Imperij Arcadij & Honorij Augustorum, Anno Domini
CCC. XCV. perueniens vsque ad CCCC. XL. continet annos XLV. ita
dispositus, vt commodè sextus tomus à S. Leone Magno Pontifice Maximo
inchoetur

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 409. Innocentii Pap. Annus 8. Honor. 15. Theod. 2.
Impp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14566

sanctus Hieronymus, quam ante plures annos ex hac vita migrasse, eiusdem S. Hieronymi reificatione didicimus. Que autem acciderit, cum hi quos hoc anno ab Vrbe diuinius recessisse, in Africam traicerat, sequenti anno pro ratione temporis dicturi sumus. Sed hic Palladium corrigere, dum ait Melaniam filium valde iuuenem comitatum esse proficentem Melaniam in Siciliam vsque uenisse, quomodo valde iuuenis, cum conset ante annos circiter quadraginta Melaniam Senioresem viduam esse relictam? vel quomodo in Siciliam vsque eam tantum comitatus, qui cum illis nauigauit in Africam, ubi & defunctus est: id constat ex litteris Augustini, atque Paulini, de quibus anno sequenti dicturi sumus: ex quibus longe uerior de rebus gestis Melaniam ac Piniani & sociorum historia accipitur, quam ex Palladio, qui nullam penitus de Africa habuit mentionem, quo hos omnes anno sequenti esse profectos liquet, atque ibi diuinus commoratos.

IESU CHRISTI

Annus 409.

INNOCENTI PAP. HONOR. IMP. THEOD. 2. IMP. ANNUS 8.

QUADRINGENTESIMVS NONVS Domini annus Consulatu Honorij octauo & Theodosij tertio inchoatur, quo ab Alarico Gothorum Rege Roma obsidetur, qui enim Stilichoni addictissimus erat, cuius & oculus & interdum etiam inuicibilis studiis fovebatur, ob necem eius & ipsi fauentium magistratum nonnihil commotus in Imperatorem, excedit in Urbem mouit, quam diu ante situerat. Cum interea Eucherius filius Stilichonis detentus captiuus ab Arfacio atque Terentio eunuchis mandato Honorij interficeretur: itemque Thermania eiusdem Stilichonis filia, vxor Honorij post Mariam, restituitur Serenae matri Romae agenti. Horum vero Eucherij interfectorum priori tradidit cubiculi praefecturam, posteriori vero proximum locum idem Imperator tribuit. Quam iusto Dei iudicio, vindictae Imperatoris gladio, Eucherius oculus sit, praeter ea, quae superius dicta sunt, accipit ex his, quae Orosius ait: *Orosius est Eucherius, qui ad conciliandum sibi fauorem Paganorum, restitutionem templorum, & uersione Ecclesiarum in uenturam se regni primordia uimabat.* haec Orosius. Sed & illud accessit ad absolutam interuentionem Stilichonis propinquorum, quod Serena eius coniux, Theodosij quondam foror, ex Senatus consulto iubetur interfici, adueniente Placidia Honorij Augusti germana, eo nimirum praetextu, quod in suspicionem adducta esset, eius nutu barbaros ad Urbem obsidionem se contulisset: nimirum Senatoribus, postquam Serena foret & medio sublata, illos pariter soluturos obsidionem, ablata spe de produtione Urbis ab ipso parata. Sic igitur, laqueo facta certice, Serena perempta est; sed Alaricus tamen minime ab Urbis obsidione discessit. Deditque autem meritis Serenae penas, quod eodem, quo Stilicho in sano ardens amore creandi filij Imperatoris eadem cum illo strueret Imperio fratris inuidias, omnes affirmat, licet Zosimus Ethnicus ad istam numinis vindictam Serenae necem accommodet, id scilicet passam esse, quod aliquando & Rheax simulacri collo mundum pretiosum abstulisset, suaeque ceruici colligasset; de quibus nos superius suo loco.

II. Cum autem obsidio ardua perduraret, fame pesteque populo Romano vexato, interclusis omnibus commerciis, vi adacti sunt Romani intus obsessi, ut auro pacem redimere quererent: factamque tandem, ut per solutos quinque mille libris auri, & trices mille libris argenti, quater mille iumentis feris, ter mille pellibus coccinis, piperis pondere, quod ter mille libras aequaret, Alaricus his acceptis, abiret. Porro quod aurum esset exha-

stum, & pnuatorum opes haud in promptu essent ad dictam summam praescriptam auri & argenti perficiendam, decretum est spoliarum deorum simulacra auro & gemmis, quibus rebus fuerant exornata. Deploret huc scribens Zosimus, ubi ait: *Quod deat ad consuetudinem praesentium auri librarum numerum, mirando seplere staturant, quo erant exornata deorum simulacra: quod, sene nihil aliud significabat, quam simulacra sacri ritibus atque caeremoniis dedicata, mirumque decenti exornata, propterea quod Urbis felicitatem perpetuam conferassent, hu ipse caeremoniis nonnihil aboliti, esse mania profusa & inefficacia.* Quod demique canita, qua tenderent ad Urbis interitum, oportere inique conuertere: non ornamenta diuinitatis sibi simulacra ademerunt, verum etiam nonnulla auro & argento sulca conseruunt: quorum etiam in numero Fortitudinis quaeque simulacrum, quam Romani Virtutem uocant, quo sane corrupto, quicquid fortitudinis atque uirtutis apud Romanos superabat, extinctioni fuit: id quod ex eo tempore futurum homines rebus diuinis & ritibus patrii exerciti praedixerunt: haec Zosimus in Christianorum inuidia exaggerans, quae in idololatrarum obstinatissimam pertinaciam fuerant conuertenda.

Tu uero lector, quam iusto & aequa lance librato diuino iudicio id acciderit in mentem reuoca. Quid enim profuisset Christianorum Imp. sanctionibus, & saepe promulgatis edictis, iteratque crebro rescipis, claudi templaria dilijci, atque simulacra confringi iussa fuisse: cum tamen omnibus his contemptis, ac pro nihilo habitis, ritum abfuit, ut a simulacrorum cultu se abstinerent, quod per fractis idolis, alia pretiosiora suffecerint, atque omni genere ornamentorum nobilitarint, insuper & ipsa deorum simulacra haberent auro & argento conlata? Quorum obdurata ad impietatem mentis non est opus, & longi petita exempla accertere. Nam ante ferme quam editum, antiquatum fuit eiusdem Imperatoris edictum, & inefficax profus reddidit, quod anno superiori (ut uidimus) ad Theodorum Praefectum Praetorio datum est XVII. Kalend. Decembris, quo iubebantur annon e templis deorum auferri, simulacra conuelli, deltrui atque, Filcoque ipsa adscribi templaque omnia, fauente Gentilibus Eucherio, derisa atque deluata, castaque penitus reddita sunt.

At non est humanarum uirtum, diuinum consilium irritum reddere, & imperium euitare, vel Deum falli, & diuina decreta eludi posse, putare. Ut cum ad hoc Christus Dominus noster uenisset in mundum, ut dissolueret opera diabolice, & quod a factis uariis crebrius fuerat decantatum, idololatram penitus aboleret: hinc crediderint Dei consilium posse dissolui: Quia, rogo, cum Romanis idolorum cultoribus faciendum fuit, ut inuiti licet diuina obtemperarent uoluntati, qui iam Imperatorum edicta contempserant? nisi eo necessitatis illos adigere, ut a barbaris coarctati, ipsi praestarent, quod rogati uel iussa Christianis Principibus ac diuinae legis Antistitibus facere contempserant? Quam par fuit, ut qui Christianis Imperatoribus parere renuissent, cogerentur a Regibus barbarisque iussa capessere & implere: ut plane quique recto mentis obtutu ista considerans, perspicue illud intelligat, ad hos barbaros immisos in Urbem vindices, ut altis fixam radicibus idololatram funditus extirparet: indeque factum (quod dictum est superius) ut non sicut Deos alios barbaros, quam Christianos, ista perficere, obtrito penitus diuino miraculo Rhadagaylo deorum cultore; qui, si in Urbem aditus sibi paruisset abfolito Christiano nomine, deorum tantummodo cultum in eam penitus restitueret, iam in animum induxisset.

Sed & illud expendi, quanta Dei prouidentia factum sit, ne in odium & inuidiam Catholicae fidei uerteretur clades Urbis, cum non per Catholicos proque Fideles id patrarit uoluerit, sed per barbaros & impios Christianos, eodemque relictos & a communicatione Fidei sum discretos perfidos Arianos, qui a Deo ad hoc delecti sunt, ut que lux uoluntatis essent, ceu lictores parentes Princip., exquerentur. Quibus sane aptari iure potuit, quod olim Dominus aduerfus idololatras exprobrans per Hieremiam ira fuerat

e Zof. lib. 3.
COLLATA
DIIS ORNA
MENTA
SVBLATA

III.
DEI CONSI
LIVM DE
BARBARIS
IN VRBEM
IMMISSIS.

d. 49. de Pa
64. C. Theo.

IV.

e. Iou. 3.

IN GEI PL
LITATIS
EXCIDI
VMVNB
ORDERI
ET CAPI
PERMISSA

V.

IVSTA
DEI DIS
PENSAT
TIO IN
PLECTEN
DIS ROMA
NIS.
Hier. 25.

fuerat

fuerat comminatus : Misit Dominus ad vos omnes seruos suos Prophetas, confurgens diluculo, mittensque & non auditis, nec inclinastis aures vestras, ut audiretis, cum diceret : Resistimini vniuersis que & via sua mala : & nolite ire post deos alienos, ut seruatis eis & adoretis eos. Propterea haec dicit Dominus exercituum, Pro eo quod non audistis verba mea : Ecce ego mittam & asinum vniuersas cognationes Aquilonis (ait Dominus) & Nabuchodonosor Regem Babylonis seruum meum & adducam eos super terram istam. &c. Quanta enim diuini nominis ignominia, in vrbe illa vbi Principes Apostolorum vna cu' Euangelio sanguine effudissent, & deltruenda idololatrie causa innumera myriades martyrum vitam pariter profudissent, vbi & tot tantaque miracula edita essent, tot sanctissimi Vrbis Episcopi docuissent, & innumera sanctorum agmina tot sacculis coaluissent : ibi adhuc sub Christianis Regibus abominationem illam idololorum cultus vigere, & amplissimis honoribus sequeantari : Frustra igitur fuggillat Zosimus, siue Ethnici, ob cladem Vrbis Honorij Imp. ignauiam: cum Deus diu tolerat Romanorum idololatriam impietatem viturus, iuxta ista & vaticinium, summittat popore in Principes. At non hic ille Honorius, qui eundem Alaricum gloriose victoria apud Pollentiam vicit; qui nec in columis aufugisset, nisi (quod fuit in ore multorum) Sticho viam ad fugam aperuisset. An non idem hic est Honorius ille, qui antea Gildonem tremendum in Africa tyrannum longe inferioribus copiis expugnauit? Et quis alius ab Honorio, qui haud pridem inundantem innumeris barbarorum copiis Rhadagysum in montibus Fefulanis abfque cade suorum obtinuit? pratermittimus alia ab eo peracta per duces suos, vt forebant, feliciter gesta, vt plane manum tangere liceat, ad Gentilium delendam penitus idololatriam omnia ista D e v m esse summo consilio operatum.

INIVSTE CARPI TVR HONORIVS ABETHNICIS.

VI. Sed illatam à Zosimo illam etiam calumniam in Romanum Pontificem Innocentium refellamus, quam his voluit pinxille coloribus, cum agit de tempore Vrbis obfisionis h: Dum (inquit) hac ipsi scem expendunt, Pompeianus Presens vrbs sorte in quodam incidit, qui Romanus à Tuscia uenerat, & oppidum quoddam aiebant, cui nomen Neuis periculis argentibus, sese liberaffe, p&que preces ad nomen saltes, & cultum patrio more praestitum, exortis ingentibus tonitruis atque fulgtribus, hostes suos iam imminentes abegisse. Cum his collocutus, quae inique de disciplina sacrorum essent exquirenda, percussus est. Et quoniam ad animum accidebat ei, quae tunc inualuerat opinio: quod tutum id pergeret, quod in votis habebat, omnia cum Vrbis Episcopo communicat: is erat Innocentius, qui quidem opinioni suae salutem Vrbis anteponeus, clam permittit eis, vt facerent quaeunque facerent. Cum illi non aliter haec Vrbis conditura dicerent, nisi publice consueta sacrificia fierent: Senatus in Capitolium ascendente, atque tum ibi, tum in foris Vrbis sacra pergente, nemo particeps esse instituti patrio more ritus ausus fuit: sed hominibus illis à Tuscia ualere iussu, ad demulcendum omni studio barbarum sese conuertebant haec Zosimus, qui cum factu esse affirmet, vt Senatus tum in Capitolio, tum etiam in foris Vrbis sacrificia peragens, nihil ex sententia, & tum quae sperabat, fuerit consecutus: erubescens ipse Zosimus infirmitatem deorum fateri, excusat illos ex eo, quod nemo ausus fuerat participare de sacrificiis, ac propterea re irrita reddita, aculpietis iussi essent in Tusciam redire, fugillans inter haec Innocentium Romanum Pontificem nota impietatis, quod secreta sacra peruulerit.

GENTILES REPE TVNT SACRA.

VII. Porro eandem historiam describens Sozomenus, & que ac Zosimus Graecus scriptor, & ipse sui temporis res profecutus, licet secta Noqtianus esset, & aduersus Innocentium, quod primus omnium (vt tradit Socrates c) Noqtianos ciecit ab Vrbe, non nihil commotus tamen dum exacte eandem obfisionem enarrat, & de Innocentio mentionem habet, nequequam huiusmodi, quod Zosimus obiicit, accidisse refert. Sed ipsum audiamus, rem aliter atque Zosimus, fideliter enarrantem d: Cum autem (inquit) diuturna esset obfidio, & pestis simul ac fames Vrbem affligerent, atque interim se in muler, ac maxime quotque natione barbari erant, ad Alaricum transfugerent: necessarium uidebatur in qui in Senatu adhuc Pa. am erant, vt & in Cap. t. & in reli-

quo templis sacrificaret. Nam Tusci quidam ad hoc acciti ab Vrbi Praefecto, promiserant se fulminibus ac tonitruis, abacturos esse barbaros: gloriabantur enim ab se huiusmodi quippiam esse factum in conferuationem Latinae ciuitatis Tusciae, quam Alaricus dum Romam contenderet, pratergressus non cepisset. Ceterum istorum nullum fuisse profuturum visum, euentus ipse declarauit. haec de his Sozomenus: quae autem de Innocentio habet, paulo post dicturi sumus. Verum tantum abiuit, vt Innocentius annuendo Gentilibus eiusmodi scelus ausuisset, quod cum innocensissimus esset, ne periret cum noxijs, tanquam Loth à Sodomis substractus fuerit: quando vero id acciderit, & qua occasione, suo loco dicemus.

Sed quid in huiusmodi genus hominum Romae agentium, anni huius principis nempse Februarij, Honorius Imperator statuerit, hic reddamus: ad Caecilianum enim Praefectum Praetorio ita rescriptis f: Mathematicos, nisi parati sint, coadibus erroris proprii sub oculis Episcoporum in concilio concrematis, Catholicae religionis cultui fidem trahere, nauquam ad errorem praeteritum redituri: non solum vrbe Roma, sed etiam omnibus ciuitatibus pelli decernimus. Quod si hoc non fecerint, & contra clementiam nostram salubre constitutum in ciuitatibus fuerint deprehensi, vel secreta erroris sui & professionis infirmauerint, deperditionis poenam accipiant. Dat. VIII. Id Febr. Rauc. Honorio octauum, & Theodosio tertium AA. Coss. At tantum abiuit, vt qui Romae erant malis artibus nauantes operam, expellerentur, vt etiam ex Tuscia uocarentur malefici, qui elementa turbare posse crederentur. Ex quibus intelligere ualeas, obfisionem plane fuisse Gentilium animos, qui cum telegibus superius recitatis ab eiusmodi exantationibus magis reuocarentur, & quamplurimi nobili sub Valentiano Seniore eiusmodi facinus capere licerint, nihilominus uidem magis magisque fuisse reperitur addictibus sane iustam in se Dei vindictam concitatur, quam & experiri vel inuiri coacti sunt.

Sed ipse Alaricus de his etiam, cum Vrbe obfideret, fidem fecit, nimirum se numine impellente, nolentem licet & inuitum ad interitum Vrbis ferri. Audi ergo Sozomenum ista accurate scribentem p: Ferrus itaque (inquit) probus aliqui monachus ex his, qui in Italia erant, Romam cum festinatione profectus Alarico consuluisse, vt Vrbi parceret, nec sitatorum malorum anctorum constitueret. Cui & Alaricus respondisse dicitur, se non uolentem hoc tentare, sed esse querendum, qui se obtrudendo uigret, ac precipiat, ut Romam euerat, haec Sozomenus, eademque Socrates h. At nec id quidem reces sed multo ante annos id ipsum agitalle animo, & conatibus omnibus perficere studuisse, quae sunt ex Claudiano superius recitatae demonstrant. Sed quid post haec acciderit, uideamus.

Licet autem obfisionem redemptam auro soluisset Alaricus, haud tamen pax cum Honorio stabilita est, impedimento namque fuere, primum (vt Zosimus ait) quod Imperator nec obfides dedisset, nec postulatis omnibus satisfecisset. Sed & alias postea adiecit Alaricus conditiones, quas paulo post recensebimus. Cum inter haec à Senatu pro pace inter Alaricum & Honorium scienda legati missi sunt Caecilianus, Attalus, & Maximianus. Sed re infecta, iussum ali legari mittuntur cum quibus (inquit Zosimus) & Romanus Antisthus proficiscitur. Diuino quidem consilio factum tradit Orosius, vt sic Innocentius subdueretur à uenturo Vrbis excidio: ait enim k: Accidit quoque quo magis illa Vrbis irruptio indignatione Dei alla, quam hosti fortitudine probaretur, vt beatus Innocentius Romana Ecclesia Episcopus, tanquam iussu Loth sub tractus à Sodomis, occulta prouidentia Dei apud Rauennam tunc posset, peccatorum populi non uideret excidium. haec Orosius. Meminit & huiusce legationis Innocentij Papa quoque Sozomenus l.

Inter haec autem accitit, est Alaricus literis Honorij Imperatoris Arimium, pro fœdere faciundo, locum accommodatum. Proposita sunt ab Alarico pacis conditiones huiusmodi à Zosimo recitatae: Vt in annos singulos auri certa summa daretur, & annonae mensura quaedam suppeditaretur: Vtque ipse cum suis omnibus vtramque Veneriam & Noricos & Dalmatiam incoleret. Additum-

VIII. HONORIVS EXAGITAT MATHEMATICOS.

IX. ALARI CVS IM-PVLSVRA NVNIME AD CLADEM VRBIS.

X.

AGITVR DE PACE INTER ALARICVM ET HONORIVM.

XI. DE POSTERIORI VRBIS OBFISSIONE.

capimus nos Episcopi non vocamus populi, sed tamen a populo per bo-
nestos fideles, ut nos quoque subscriberemus. At ubi cepi subscribere,
sancta Melania contra dicit. Meritis sum quare tam sero, quasi pro-
miserum illum & inattentionem non subscribendo facere possemus
in illam. Sed tamen obtemperavi, ac sic venisti mea non plena sub-
scriptio: nec videri nobis quisquam, ut subscriberemus, putavit in illan-
dum. hæc S. Augustinus.

XXIII. PIANUS autem, quod que per vim & metum pollicitus
esset, se obligatum minime teneri probè sciret, sequenti
die clam vna cum suis Tagastam recessus est. Quid
autem tum populis Hipponensis, cum recessisset Augusti-
nus refertur in eadem epistola ad Albinam alio scripto se
significasse: nam ait: Qui autem alio die postquam ipsum disces-
sisse audiverunt, fuerunt metus, vel lingue hominum: quantum sa-
tis arbitratissimum, sanctitati vestre per commonitorium inimicæ cu-
ravit. Quis quæritaque vobis contra huius, qua narravit, forte narravit,
aut mentitur, aut fallitur, hæc ipse.

XXIV. Quod autem Albinam litteris conquesta esset primum
adversus Augustinum, quod ad iurandum Pianum in-
duxisset, quodque etiam illa fugisset populam Hip-
ponensem amore illectum peccata virum prædium sibi
vendicare largisse: cum ex his ex obliquo Augustini fama
impetratam Augustinum cum pro se, tum pro popu-
lo eadem epistola excusationem attexit, & inter alia il-
lud inculcat, se olim tuam Tagastensem eandem vim ab
Hipponensi populo passum, non aliam quidem ex cau-
sa illis ad id agendum impulsis, quam pietatis: ut quem vi-
rum frugi putarent, eundem presbyterum sibi præfice-
rent. Sed iam ipsam audiamus: Quomodo ergo inquit ali-
cui hoc contigisse tuipsum appetit pecunia? Primum quia ad plebem,
que clero dicitur, omnino non pertinet. Sicut enim plebs Tagastensis de
his qua consuevit Ecclesie Tagastensis, non habet nisi quædam boni
opera vestri: sicut Hipponensis, & cuiuslibet alterius loci, ubi de
manu non iniquitatis Domini præcepta scilicet, non esse viderimus
salvati. Non ergo populus, ut de tanto viro Ecclesie conuoluerit vo-
bis, ad cuiusmodi flagitium, sicut pecuniarium quædam commodum a vo-
bis, sed vestrum pecunia contemptum dicitur in vobis. Nam si in
me dilexerant, quod audiverant, paucis aliquid paternis contem-
ptis, ad Dei liberam seruitutem me fuisse conuersum: neque in hoc
miserunt Ecclesie Tagastensis, que carnalis patria mea est: sed cum
illa clericatum mihi non imposuisset, quando potuerunt, habendum
inuenissent: quando flagitium in nostro Piniano amare potuerit tæ-
tam mundi huius cupiditate, tantam opes, tantam spem, tanta con-
uersione speratam atque calculatam?

XXV. Ego quoque sanctam multorum sensum comparatum fructu-
tibus sibi metipsis, non diuitias dimisisse, sed ad diuitias videri venis-
se. Vix enim vigesima partem res mea paterna existimari potest
in comparatione prædiorum Ecclesie, que non ut Dominus existi-
mor possidere, cum è contra quæ in Ecclesia Africana ad pres-
byteratum additi essent, fuerint prædiuites: unde subdit:
In quibus autem maxime Africanam Ecclesiam hic noster,
non dico presbyter, sed Episcopus sit, comparatus pristinis opibus suis,
etiam si animo dominum ego, pauperimus erit. Multo ergo le-
quidius & securius in hoc amari Christiana paupertas, in quo ni-
la rerum ampliarum potest putari cupiditas. Hoc accendit animo
populi, hoc in illum violentiam præferentissimi clamoris erexit.
Non eos turpi cupiditatis infusus accensus: sed magis bonum,
quod ipsi non habent, saltem in aliis diligere sine crimine permitta-
mus. Hæc & alia plura ad excusationem ingreditur Augusti-
nus.

XXVI. Sed & quod Alypius, sicut Albinam, idem sentiret de
Hipponensibus, eisdem nimirum amore pecunie vim in-
ferre conatos esse Piniano, quodque ambo eiusdem sen-
tentie essent, nullus esse vigor prædium iuramen-
tum viatique metu extortum: idem sanctus Augustinus
sicut ad ipsam, ita enim ad Alypium & adversus hæc ipsa
litteras dedit, quibus sanè apparet hæc inter eos non si-
ne mutua offensione fuisse transacta: sed cito charitatem
inmem abstergit obductam ex eiusmodi altercatione rubi-
ginem.

XXVII. Accidit autem, dum iidem in Africa morantur, si-
lium Senioris Melaniam vita sumpsit: quod vnicum amissum
pignus ita mater modestè fleuit, ut magno exemplo fuerit
Christianæ constantie. De qua summa cum laude rei spe-

ciator sanctus Augustinus ad Paulinum Nolanum Epi-
scopum scripsit. Non extat quidem epistola ipsa, sed ex
redditis ad eum eiusdem Paulini litteris, hæc omnia, ab
aliis silentio obruta, perspicua facta sunt. Ait enim Pau-
linus: Quis docuisti me in spiritibus veritatis saluare? mode-
randi in occiduis mortalibus animi temperamentum, quo & illam
beata mater & aiam Melaniam sibi carnalem obitum vni-
ci filij, & acturno quidem filio, non tamen sicut a matris Lachry-
ma dolore vidisti, appellat Melaniam matrem & aiam, ma-
trem quidem respectu defuncti filij, aiam respectu Me-
lanie neptis, sed pergit Paulinus: Cuius quidem modestis
& graui Lachryma sicut propriæ & equalis anime eius spiritus al-
tius intellexisti, & perfecte in Christo famula, salua virilis anime
fortitudine, cer matrem de cordis tui similitudine melius ex a quo
statu contemplata es, ut eam primum pro naturali affectione per-
motam, deinde causa potiore compulsum sibi se perficeret, non
tam illud humanum, quod vnicum filium conditione mortali desun-
ctam in presenti seculo amiserit, quam quid prope totum in se-
culari veritate prædictum, quia nec dum illum deseruit Senatoria di-
gnitatis ambitio, signi inexta sanctam rotarum suorum auaritiam co-
gitaret assumptum, ut de conuersione gloria transiit ad gloriam re-
surrectionis, communem cum matre requiem coronamque captus,
si in huius seculi matris exemplo sacrum iuge, & monasterium
Senatus prætulisset. Verum tamen idem vir (ut & antea retuli) ex
voto sanctitatis tua his operibus locupletatus abscessit, ut mater-
na humilitatis nobilitatem sibi velle non gesserit, tamen mentem prætu-
lerit.

Ita enim, secundum verbum Domini d, miti moribus fuit &
humilis corde, ut non immerito credatur intrasse in requiem Do-
mini: Quoniam sunt reliqua homini pacifico, & mansueti posside-
bunt terram, placentes Deo in regione iuorum. Nam certe & illud
Apostoli non solum e tanto mentis affectu, sed & conficiendū reli-
giosis impleuit officio: & cum esset aliorum huius seculi in ordine
& honore collega, non tamen ut gloriosus terra alta saperet, sed &
Christi perfectus imitator, humilibus consentiret, & tota etiam die
iherentis & eorum mare persisteret. Vnde & semen eius potens in
terra factum est inter eos, quæ terra g. fortes nimirum eleuati sunt:
ut etiam de beatissima familia ad domus eius visitatione sanctum
hominum meritum reuelatur. Generatio inquit h) rectorum benedi-
citur: gloria non caduca, & diuitie non labentes in domo eius: do-
mus qua edificatur in celo non labore manus, sed operum sancti-
tate. Sed cetero plura de memoria tam dilecti mihi, quam deuoti
Christi hominis enarrare: cum & præfata litteris non pauca super
eum narraui me repetam, & nihil postquam de beata huius filij matre &
sanctorum patre radice ramorum Melanio melius aut sanctius præ-
dicare, quam sanctitas tua in eam profari & disputare dignata est:
ut quæ ego peccator innumera labia habens, nihil dignum loqui po-
tueram, ut longinquas a meritis fidei eius, animeque virtutibus, tu
ille vir CHRISTI doctor in Ecclesia veritatis, procurante in me-
lino Deo gratia, parareris dignior tam virili in CHRISTO ani-
me prædicator, qui & mentem eius digna virtute firmatam (ut di-
xi) spiritus propiore conspueret, & mixtam cum virtute pietatem elo-
quio pignore laudares, hæc tunc Paulinus de Melania orbatam
filio.

Quod vero ad Senioris Melaniam filios reliquos spe-
tat: iam diximus duos ex eis vno ferme tempore cum pa-
tre esse sepultos, vnicum autem masculum tantum ei reli-
ctum fuisse, quem Hierosolymam petitura Romæ reli-
quisse, sanctus Hieronymus i auctor est, huncque ipsum
esse, quem in Africa virum functum diximus. Ceterum &
filias illi fuisse superstitas cum Hierosolymam Romam re-
stitit, sanctus Paulinus & testatur, dum de istam magna
pompa matris occurrentibus sermonem habet. Porro Me-
laniam hunc filio, de quo agimus, uxorem fuisse Albinam
nominat, Palladius tradit: quod & nos superius diximus.
Sed in eo omnino Palladium iure correximus ex Paulino
& Augustino, dum ait filium hunc Senioris Melaniam val-
de iuuenem locutum matrem fuisse in Siciliam vsque, cum
regressa illa est Hierosolyma: nam ex his, quæ dicta sunt,
factis liquet ipsum matrem seculum in Africam, ibique diem
clausisse extremum. Sed & illud (quod maioris momenti
est) eius causa hæc notissima ex Paulino de obitu filij Me-
lanie recentissime voluimus, quod cum ipse hoc tempore
sancti Augustini atque Paulini præconio extollatur, argu-

c. Apud Au-
gust. epist.
249.
* seruare.

XXVIII.
d. Mat. 11.
MELANIA
SENIORIS
FILII LAV-
DES.
Rom. 11.

Psal. 38
Psal. 41

MELANIA
ATER
MELANIA
SENIORIS.

XXIX.
DE FILIIS
SENIORIS
MELANIA
EIVSQUE
OPTIMO
FINE.
Heron.
121.
c. Paulin ad
cur. epist.
Pallad. in
L. iustic.

MELANIA
SENIOR
CATHOLI-
CA REDDI-
TA.

XXXVI. Sunt illi martyres passi Tarsi, quorum corpora a mercatoribus redempta atque Hipponem translata fuerant, quorum memoria in tabulis Ecclesie Catholice viger. Sed quod ad hunc opulentum & nobilem Leporium spectat copiatum inter clericos Augustini; hunc illum putamus, qui ob claritatem nominis cum sanctitate concordiam post Aurelium assumptus est ad prefecturam Ecclesie Carthaginiensis de quo loco dictum sumus. Sed ad corollarium appendicem adiungamus, quae & temporis huius, quo interitus Romani timebatur Imperij, valde congruit.

XXXVII. Etenim abfens Augustinus, cum audisset suos Hipponenses ob ingrumentum malorum merum in erogatione elemosinarum restituisse, scripta epistola eos ita redarguit: *Non tantum est mihi, quod merum vestrum de vestris pignoris fuerit oblati: ad quam misericordiam, cum profens esset, vos exhortari sum, & non exhortor, ne vos vincat & pignori faciat contritio huius mundi, cui talis videtur accedere, qualis Dominus & Redemptor noster, qui mentiri non potest, ventura praedixit. Non solum ergo non debetis munus facere opera misericordiae, sed etiam debetis amplius, quam solentis. Sicut enim ad loca munitiora seferantur inierant, qui ruitant domus videt contritus patiens immiserere: sic corde Christiana quanto magis sentiant misericordiam huius mundi, cui talis videtur accedere, quanto magis debent bona, qua in terra recondere disponebant, in thesaurum caelestem impigre celeritate transferre: ut si aliqui humani casus acciderit, gaudeat qui de loco ruinoso emerit: si autem nihil tale fuerit subsistat, non contristetur, qui quandoque immortalis, immortali Domino, ad quem venturus est, bona propria committit. haec Augustinus, his quidem temporibus, quibus Verbis & Orbis excidium timeretur, accomodata scribebat ad suos.*

XXXVIII. Hoc eodem anno, iisdem Consulibus tradit Cassiodorus h. Wandalos Hispanias occupasse, quod & S. Profer e acque confirmat. Hos enim introductos esse in Hispanias a Constantino tyranno per Cōstantem filium aduersus Didymum & Verianum fratres, cognatos Honorij Imperatoris, qui Hispanias tenebant, Orofius tradit. Quibus occisis, in premium date sunt barbaris Hispanie depraedandae. Per quos barbaros patefacta fuisse claustra Pyrenaei reliquis barbaris, qui in Gallias erant, idem Orofius testatur, homo Hispanus res patrias non ignorans. Praeter Wandalos: Alanos quoque, necnon Suecos in Hispanias ingresses esse, Ildorus asserit. Hi vero sic inter se Hispanias partiti sunt: Alani Lusitaniam & Carthaginensem provinciam: Wandalos autem, cognominati Silingi, Baeticam sortentur. Hispani vero per ciuitates & castrula residua barbaris dominantibus se subingunt. In Hispania Gundericus primus Rex Wandalorum successit, regnans in Gallicae partis annis sexdecim. Quomodo vero idem ob violentas Ecclesias miserabili obitu diem clausit extremum, suo loco dicemus.

XXXIX. Quam autem graue dispendium passae sint Hispaniarum Ecclesie ex huiusmodi incursionibus, accipe ex verbis illis sancti Augustini e ad Honocitum contulentem, nunt Episcopo harum persecutionum tempore fugendum esset, ubi post alia: *Non enim quisquam est, qui dicat, minus nocere oportere, ubi iam non fuerint, quibus necesse sit ministrare. Ita quidam sancti Episcopi de Hispania profugerunt: primum plebibus partim fugatis, partim peremptis, partim vobitione consumptis, partim captiuitate dispersis. Sed multo plures, illic mentibus, propter quos manerent, sub eorundem periculum densitate manserunt. Et si aliqui deseruerunt plebes suas: hoc est, quod dicimus fieri non debere: neque enim tales auctori dicitur, sed humani vel errore decepti, vel timore sunt victi. haec Augustinus.*

XXXIX. Sed vnde de calice irae Dei Hispani infelicissime potant meruerunt? audi Saluanum Massiliensem, eiusdem aetatis, haecque pro oculis habentem, Episcopum, Ipse enim pluribus profectus Gallorum scelerata, quibus quoniam in se conitarunt indignationem, mox haec de Hispaniis f: *Quid Hispanias? nomine vel eadem, vel maior a forsitan vitia perdidit? quos quidem caelestis ira etiam si alius quibuslibet barbaris tradidisset, digna tamen flagitiorum tormenta tolerauerunt*

puritatis impuniti, sed accessit hoc ad manifestandam illis impotentiam damnationem. ut Vandalis potissimum, id est, potius barbaris, traderentur. Depulsi in illa Hispanorum captiuitate Deum offendere vultis, quatenus & adisset carnis libertatem, & diligeret castitatem, & Vandalos ob solam maxime pudicitiam illis superponeret, & Hispanos ob solam vel maxime impudicitiam subingaret. Quid enim? Nunquid non erant in omni orbe terrarum barbari fortiores, quibus Hispania traderetur? nihil ab his dubio, immo (ni fallor) homines: sed ideo infirmis hostibus conuicta tradidit: ut offenderet (licet non vici valere, sed causam, neque nos tunc ignominiosorum quorundam hostium fortitudine obrui, sed sola victorum nostrorum impuritate superari: ut vere in nos venerit dictum illud, quod ait: Secundum immunditias suas & secundum iniquitates suas feci illis, & aucti faciem meam ab eis, &c. inferius vero: Quid inquit) prodesse nobis praerogativa illi religio? nominis potest, quod nos Catholicos esse dicimus: quod Miles esse iactamus, quod Gothos ut Vandalos heretici nominis comprehensione despicimus, cum ipsi haereticam prauitate vincamus? Itaque rectissime nobis dicitur illud, quod Iulianus in lege fidei dicit sermo diuini g: *Quomodo dicitis, Sapientes sumus, & lex Domini nobiscum est? Nolite inquit, consilere in verbis inuicem, dicentes: Templum Domini, templum Domini, templum Domini. Quoniam si benefecit vobis vestras & studia vestra, & advene & pupilla & viduae non feceritis calumniam, neque sanguinem innocentem effuderitis, in loco hoc habitabo vobiscum, in loco isto a saeculo vsque in saeculum. Quis vtiq; ostendit, quod si istam facimus, superflua nobis Catholicis nominis praesumptione pleudamus, haec Saluanus, qui profectus ista pluribus.*

IESU CHRISTI

Annus 410.

INNOCENTII PAP. HONOR. 16. IMP. ANNUS 9. THEOD. 3.

CHRISTI annus quadringentesimus decimus, fustissimus Vrbis, vnus tantum Varanes * legitimo Consulatu in Oriente creati, Faltis adscriptus habetur. Roma enim obfidio repetita, imminensque eidem excidium, ab alterius Consulibus creatione Honorium Imperatorem dimittuerunt, licet tyrannus Tertullum spurium creauerit Consulem. Iuste quidem Deus hac quoque ex parte superstitionem excusitatum in Romanum populum vindicauit, qui in auspicando nouis Consulibus anno reuocasset superstitionem maiorum: nam de his Saluanus h: *Quid enim? Nunquid non Consulibus & pulis alibus Gentilium sacrilegiorum more praesentur, & volentis penna auguria quaruntur, ac pene omnia sunt, qua etiam quondam Pagani veteres stinola atque irrudenda duxerunt? ut inter alios Tullius de Diuinatione. Et cum haec omnia ipsi agant, qui annis nominis tribuunt, & a quibus & anni ipsi exoritur sumunt: credimus nobis bene auios posse procedere, qui a rebus talibus arduunt? Atque vti non sicut haec propter Consules tantum sunt, ita illos tantum inciderent, propter quos sunt. Illud est seruissimum & grauisissimum, quod dum consensu publico aguntur, bonis paucissimorum vitium omnium, ac si ex singulis bini in augentur, prope est, ut in omni mundo nullus euadat. haec Saluanus. Quibus plane profanis ritibus haud caruit praesens annus, cum Attalus arripens sibi nomen Augulli, mox Consulem creauit Tertullum Gentilem hominem, cuius meminit Zofimus i. Porro Tertulli Consulis nomen est a Faltis abiectione, quod a tyranno esset Consulatus spurium illi collatus. Qualis autem hic nouus Consul, quantum timore procellerit, Orofium audi k: *Vmbra, atque inquit) Consul Tertullus ausus est in Curia dicere: Loquar vobis, Patres conscripti, Consul & Pontifex, quorum alterum teneo, alterum spero. Sperans ab eo, qui non habebat spem, & maledictus vtiq;e, quia spem suam posuerat in homine. Id enim ipsi tale pati pulli, vel alites sunt augurate volantes. Videt ergo vel ex his huius temporis statum Vrbis.**

CVR TRADITI VVANDALIS HISPANIS

h. Saluanus de rebus indicis l. 6.

I. Varani Varani Varronis CONSULES ANNI HVIVS ABOLITI

h. Saluanus de rebus indicis l. 6.

TERTULLI CONSULATVS SPVRIVS. i. Zofim. l. 6.

k. Orof. lib. 7. cap. 42.